

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Potrebnost beseda

Že prvi teden po razpisu državnoborskih volitev smo v naši »Delavski pravici« natančno povedali stališče do tega izrazito političnega dogodka. To smo namenoma napisali zato, da že v začetku volilnega boja, neglede na njegov razvoj povemo stališče naše JSZ-e. Vedeli smo, da bo nastalo težko vprašanje za našo organizacijo, ker se jo bo hotelo vpreči v volilno borbo.

Nam vsem skupaj je znano, da so delodajalske in tako imenovane gospodarske organizacije v vsakem političnem boju nedotakljive, dočim so organizacije delovnih slojev pravi eldorado za politične stranke. Nasledki tega dela se živo občutijo v organizacijah delovnih slojev, ker nimajo ne prava gospodarska in strokovna vprašanja tiste življenjske sile in odpornosti, ki jo v takim boju potrebujejo. Manjka jim tudi prave zavesti, da bi si iz svojih lastnih sil ustvarjali prihodnost, ker vedno visijo na ramah političnih strank in od njih pričakujejo vse. Ta usodna zmožnost je delavstvo spremljala vso povojno dobo. Zato pa so delavske organizacije dandanes tako šibke in uspehi delavskih gibanj klavni. Delavec danes veliko premalo zaupa sam sebi, svoji lastni moči in ustvarjalni sili. Le preveč se zanaša na druge, da mu bodo njegovo težko vprašanje reševali. Vedeti pa moramo, da delavca ne bo reševal nihče brez njegovega lastnega sodelovanja. In to sodelovanje mora biti res delavsko, da bo delavec svoje pravice tudi zahteval, ne pa le prosil. To pa more le tako, če je organiziran v svoji lastni, neodvisni in svobodni strokovni organizaciji. Če pa je razbit in neorganiziran, je odvisen le od milošine in dobrote.

Koliko težkih pogajanj mora imeti strokovna organizacija, če nima za seboj močnih in trdno organiziranih vrst. Ko zmanjka potrebne odpornosti pri članstvu za doseg njihovega cilja pri pogajanjih, morajo zastopniki delavstva popuščati in na vse zadnje skoraj prositi za mal uspeh. Kako težko je delo prizadetih v takim primeru.

Če ta mal primer iz neredkih dogodkov strokovnega delavskega življenja prenesemo na javno življenje, se nam prikaže ista slika. Vedeti moramo, da je v političnem življenju prav tak boj za socialno-gospodarska vprašanja kot v mezdni gibanjih, pogajanjih, posredovanjih itd.

Zato je dandanes predvsem važno za jugoslovanske strokovne zveze, da ustvarja svojo lastno delavsko skupnost na zdravi podlagi, katero so ji dali že ustanovitelji pri njenem rojstvu. Dr. Janez Krek je vedel nekaj, ko je rekel, da mora biti jugoslovanska strokovna zveza neodvisna organizacija krščanskega socialnega delavstva. Zato, ker je hotel, da raste iz JSZ delavske gibanje, ki bo samoraslo, zdravo in borbeno, ki ne bo prosilo, ampak zahtevalo, pa naj bo kjer koli in od kogar koli.

Šele danes vidimo kako je dr. Krek imel prav, ko je hotel imeti strokovno organizacijo in celotno gibanje krščanskega socialnega delavstva krepko in samostojno, da bo po svojih osnovnih krščanskih načelih s svojim delom kar rezalo v meso skapitalizirane človeške družbe. Po jugoslovanski strokovni zvezi naj raste pravo krščansko gibanje, ki pozna v življenju samo resnico in pravico, te največji božji hčerki. In kako je danes človeštvo potrebno resnice in pravice, kako pa tudi take delavske organizacije, ki bo imela na

Človečnost komunizma

Morda se še ni kedaj toliko pisalo in govorilo, v meščansko kapitalistični družbi in časopisju, o komunizmu in socializmu kakor v današnjih dneh. Zdi se, kakor da bi bila od plutokracije (denarnih mogočnikov) in poseda-jočih ljudi razglašena nevarnost komunizma sedaj večja kakor v preteklosti. Sedaj, ko je komunizem skoro po vseh državah sveta razglašen kot zločin in povsod preganjajo kakor nekdanj kristjane,

Medtem ko si privatni kapitalizem proti nizki odškodnini prilastuje delo tistih, ki morajo ali pa hočejo njemu služiti, hoče komunizem družba zajeti z nasiljem v svojo last vse ljudi. Vsak človek, ki je za delo sposoben, mora z delom zaslužiti svoj kruh. To je božja ureditev. Je pa zaslužek tudi njegova last. V komunizmu je vse delo v rokah drž. uprave. Država je torej gospodar vsega dela in ljudskega gibanja, ki daje in ureja delo, odloča nagrade za delo v imenu skupnosti. Vse je po drž. upravi skupno, nihče ne more biti lastnik zemljišča, ne poslopja, ne delavnice, ne tovarne; tudi ne gostilne, trgovine ali kakršnega koli podjetja. Ker je vse skupno in državno, se morajo državi izročiti donosi podjetij, ki jih dobivajo podjetniki ali pa bivši lastniki iz obratov, katere potem v ta namen ustanovljenega združenstva vodijo. Tako se na zunaj sprememba gospodarskega gibanja skoraj ne opazi, posebej, ko je v teku denar. Po komunističnem načelu so vsi ljudje ena-

ki, v dejanju pa vidimo, da ni tako. Razlika je ista kakor v kapitalističnih državah. Sicer je menda vsakdo »sodrug« ali »tovarišč«, to je pa tudi vsa enakost. V upravi države in vojske so postavljeni uradniki in častniki po določenih službenih stopinjah in šaržah. Torej nadrejeni in podrejeni. Osebnost politične svobode ni. Vse mora vrteti v kalupu komunizma. Edino, kar je spremenjeno, je prvenstvo delavnega ljudstva, kolikor se tiče notranjih formalnosti in spremembe zakonov in kolikor v Rusiji to dopušča predsednik sovjetrov gospod Staljin. Ta način vladanja imenujejo »diktaturo proletariata«. Ker je vsaka diktatura protivna ljudski svobodi, je jasno, da v Rusiji niti komunisti nimajo potrebne svobode. V vsaki državi, ki ni v rokah nasilnikov, mora biti temelj svoboda in poštenje. Seveda se mora svoboda omejevati na vse tisto, kar je potrebno za razvoj države in ljudskega blagostanja. Jasno je, da država ne sme dovoliti svobode goljufije, izrabljanja v osebne namene drugih, suženjstva, tatvine itd. Pač pa svoboda drž. uprave po ljudstvu. Kako se vrše v Rusiji volitve v glavni komunistični zvezni svet, iz katerega se voli vlada, ni jasno. Najsigurneje bi še bilo misliti, da se voli na komando. Kar je danes tudi drugod moderno. Odškodnina za delo se določa po raznovrstnosti dela. Prav gotovo dobiva »sodrug« Staljin nekaj kopejk več odškodnine za službo kot njegov vratar. Kakor so poročali listi, kupujejo nekateri sodrugi iz visokih službenih razredov celo vile v inozemstvu. To kaže, da je zaslužek takih sodrugov vendar večji kakor zaslužek

navadnih delavcev. Eino, kar je ruski komunizem naredil za delavstvo, je baje izvrstna zavarovalnica. Delavci vseh vrst so zavarovani za vse primere dela in doživetja, kar je velike vrednosti; pa ne preveč komunistično. V komunizmu bo moral vsakdo dobiti iz skupnosti preskrbo za vse primere.

Iz tega lahko vidimo, da komunizem ni vzorakega socializma, ampak po delu brat kapitalizma. Razlika je le ta, da vlada v komunistični Rusiji državni, v drugih državah pa privatni in državni kapitalizem.

V moralnem oziru pa moramo presojati komunizem po besedilu komunističnega manifesta, ki sta ga izdala v Londonu Karel Marks in Friderik Engels. O krščanskem socializmu (ta je moral obstajati že takrat) pravi manifest, »da je blagoslovljena voda, s katero pop blagoslovlja aristokratovo jezo« (Po Krekovem Socializmu). Dalje: »Modroslovski in verski protidokazi ne veljajo nič. Ko se izpremeni proizvajanje iz kapitalističnega v komunistično, tedaj se tudi spremene ideje in načela. Religije ne bo več; ravni pojmi postanejo nepotrebnosti; ravno tako pravni. Človek bo imel popolnoma drugo zavest. Sedaj se zaveda, da je odvisen od družabnih oblik, v katerih živi. Ko pa pade razlika med sloji, padejo tudi družabne oblike in s tem sedanje zavedanje in umovanje.«

Torej podlage vsej komunistični izpremembi gospodarskega življenja, morale in vere ne bo treba. Čudno, da komunistični preurejevalci družbenih razmer ne poznajo poglavitne stvari, to je človeka. Tu pa ne pridejo v poštev posamezne osebe, marveč celi narodi, ki predstavljajo ljudi vseh značajev. Tu so razni lopovi in poštenjaki. Ali tem gospodom ni bilo poznano, da je človek brez morale in vere tudi brez poštenja? Ali so morda mislili, da v komunizmu ne bo mogoče goljufati ali krasti. Ali so mislili, da bo komunizem ljudi očistil sebičnosti in poželjenja? Ali so menili, da so vsa hudo delstva v materialu? Ako bi bilo to res, bi med bogataši ne bilo hudo delcev. Pa jih je dovolj! Toda vsem pa manjka morale in vere, česar v komunizmu ne bo treba. Le pogledjmo velike hudo delce, morilce, tatove, roparje, goljufe, zapeljivce in drugo podobno človeško sodrgo, pa bomo videli, da nimajo morale, še manj vere. Očetje komunizma so se torej v temelju svoje zamisli temeljito zmotili. Pač niso poznali nevidne snovi, ki je nujno lepilo za vse primere ljudske skupnosti in medsebojnega življenja. Naj nihče ne misli, da se dajo gotove napake človeka odpraviti s silo. Ako bi to bilo, bi že zdavnaj vsaj v Evropi ne poznali zločinov. Vsak človek je podvržen slabostim, da, človek je v prvi vrsti nagnjen k slabostim, zato so mu potrebne nadnaravne sile, da mu uravnajo naravne slabosti.

Vsi vemo, da sedanji družabni red, posebno kolikor se tiče dela, ni dober in ne pravičen, ker ni krščanski. Zaradi tega se moramo boriti za novi red, ki naj bo krščanski, po navodilih Leona XIII. in Pija XI. o delavskem vprašanju.

Delavstvo, ki ga tare sedanja kapitalistična preša, vendar ne bo šlo v kako komunistično prešo, v kateri bi se z državno pomočjo samo še huje prešalo. Komunizem ni socialen.

Jože Gostinčar.

Delavski koledarček za leto 1939 je izšel!

...

Dobi se po 8 din pri vseh strok. skupinah JSZ-e.

svojem praporu samo ti dve besedi. — To je življenjska sila naše JSZ-e. Kakor hitro bi JSZ iz svojega programa izgubila to največje svoje načelo, potem ni več JSZ, ni več delavska organizacija, ampak le organizacija za delavce. Jugoslovanska strokovna zveza se ni udinjala prav nikomur, kakor sedaj hočejo begati nekateri naše članke po deželi in tudi neorganizirane delavce. Je v vsakem primeru slejkoprej svobodna delavska organizacija. Še celo tako je svobodna, da v vprašanjih, ki se nje naravnost ne tičejo, pusti popolno svobodo tudi svojem članstvu. Ker če sama zahteva svobodo zase, pozna svobodo tudi v svojih lastnih vrstah. Pusti pa svobodo tudi zato, ker se zaveda zrelosti svojega članstva, da vsak njen član nastopa prav povsod kot svoboden človek in svoboden državljan za svoje delavske koristi. Mi nočemo sužnjem diktature ne v svojih

lastnih vrstah, ne drugod, ampak vzgajamo in vodimo članstvo edinole v zavesti pravice in ljubezni kot je dolžnost vsake prave krščanske delavske organizacije.

Naj nas ne motijo zlobna podtikanja bodisi v izgovorjeni ali pa pisani besedi. Veliko smo že pretrpeli, pa bomo še marsikaj. Naj nasprotniki naše JSZ le krepko udrihajo še nadalje, naj tiskajo podtaknjene listke in razširjajo prav povsod, bomo vsaj videli, če smo zreli za čas, v katerem živimo. Če omahnemo, je znak, da nismo bili vredni Krekove dediščine, če bomo pa vzdržali, bomo pa dokazali, da smo vredni člani naše jugoslovanske strokovne zveze. Takrat bomo pa vsem nasprotnikom hvaležni za to njihovo sedanje delo, ker bodo iz nas napravili može, odporne proti vsaki boleznini sedanjega časa in prave borbe za srečnejšo bodočnost našega slovenskega naroda.

Kljub vsemu nápak

Ne bi znova pričeli govoriti o stvarih, o katerih katoličan z izčrpanim, jasnim pogledom more imeti le eno samo mnenje, ki mu ga narekuje njegovo krščansko duhovno merilo vsega, kar ga obdaja. Toda kot vidimo, je tudi med nami premnogokrat tako, da katoličani tudi javno razkazujejo svoje lagodne, površne sodbje, da dokazujejo, kako lahko verjamejo varljivim videzom in prav tistim, ki bi jim kot katoličani ne smeli verjeti. Pri tem mislimo tudi na značilni pojav **desničarskega katolicizma**, ki danes pri nas ni redek.

In če odgovarjamo še enkrat Cirilu Žebotu, ne delamo tega zato, ker bi njegove trditve in jezne besede odgovor zaslužile, ampak zato, da v enem primeru razkrijemo marsikako značilnost mišljenja tudi drugih, v skrajno desnico zaverovanih naših katoličanov, da pokažemo, kako jim pride prav vsaka prilika, da poudarjajo neko skrivno zvezo, neko vzajemno podpiranje, ki naj jo imajo desničarske fašistične ideologije s krščanstvom. To dvojje se po njihovem mnenju ne pobija, marveč nekam soglaša in si daje neko medsebojno podporo.

Žebotovo pisanje v »Straži v viharju« samo razkriva skonstruiranost v sili izvitih dokazovanj, razkriva pa tudi marsikakšno značilnost takih desničarskih katoličanov in čistost njihovega katolicizma.

On more n. pr. odgovoriti na našo pripombo, da pogodba (lateranska), ki jo ima on za dokument, dejansko malo drži, tako, da iznajde njeno velikansko idejno in pravno veljavnost in mu je prav ona upravičeno »dokument« ideološke naslonitve fašizma tudi »na bogato duhovno dediščino katoliškega Rima«. Smejati se je po njegovem treba nam, ki merimo **veljavo** takih pogodb po čudnem merilu njih izpolnjevanja, po merilu, ki z njim merimo veljavo in resničnost dane besede. Tako mu je navadna vnanost, slovesno praznovanje te pogodbe, dovolj, da ga prepriča o njeni silni pomembnosti in dokumentarni vrednosti za faš. doktrino. Toda mi smo ga opozorili na to, da je morala po njej iziti okrožnica »Non abbiamo«, okrožnica, ki vse njegovo dokazovanje postavlja na laž. On pa si izmisli blamažo za nas tam, kjer je v resnici zanj, enostavnega stavka ne more razumeti.

O, kdaj že je tudi Žebot gotovo spregledal ta papirni jus, ki ga vlačijo za lase v svoje konstrukcije, in to papirno moralo različnih pogodb, in o kako ponesrečeno primerja te žalostne in zvite človeške stvari, te »pravne norme«, božjim zapovedim. Naj ne povzdiguje tu svojega jusa, tu bo malo opravič z njim, več pa s preprostimi očmi navadnega zemljana, ki gledajo stvari, kot so.

Iz Mussolinijevih besedi je z veliko vnamo pričel sestavljati fašistično doktrino, da je svoje trditve lahko navidezno podprl. Mi mu pravimo, da bi nam po tej metodi mogel sestaviti zelo spremenljivo doktrino. Naj si ogleda n. pr. samo Mussolinijeve izjave Emilu Ludwigu (o razizmu, o judih) in naj pomisli na njihovo doktrinarno veljavnost in spremenljivost. Mnogo pametnejše bi storil, tudi kot katoličan, če bi gledal v totalitarizmu najprej dejansko in sistematično prakso. Potem bi ne zvaril takih trditve, ne na začetku njegovega predavanja, ne kasneje, ko je moral pobiti samega sebe: »Preprosta laž je... trditev, da sem jaz del fašistične doktrine nazval za katoliški!« Kakšen smisel naj imajo potem vse njegove trditve o »naslonitvi fašizma na bogato duhovno dediščino katoliškega Rima«, trditve, da je gornji odstavek trdno uetmeljen, da je »zdrav razvoj italijanskega fašist. nacionalizma odvisen od tega, kateri del skupne tradicije bo prevladal, poganski ali katoliški? Kaj naj se to pravi drugega, kot da v fašizmu, torej tudi v njegovi doktrini živi dalje ta krščanska tradicija, to je njena krščanska vsebina, da je del te doktrine z njo prepojen in da je v njem znova obujena (po »oslonu«). Če ne to, kaj hoče potem Žebot sploh povedati? Ali je morda hotel poudariti le nezametanje tradicije, zgodovinskih dejstev? Potem se ni bilo treba razpisovati o tem, ker to ni noben »ideološki oslon« na krščansko tradicijo, ampak čisto kaj drugega. In sploh v čem še vidi ta oslon, razen v par besedah? V toleranci religije, v njenem javnem priznanju? Maritain pravi o take vrste »oslonih«: »Totalitarna država lahko javno

prizna Cerkev in javno časti katoliško vero, a bo to proti njenemu lastnemu principu in vedno bo skušala podrediti vitalni vpliv javno priznane religije svojemu političnemu dinamizmu, da ga reducira na privatno polje.«

Značilno je tudi njegovo vprašanje: »Kakšen argumentum contra tradicionalnemu oslonu fašizma naj predstavlja znani stavek, ki izraža totalitarni značaj fašistične državne zamisli?«

In tu smo menda pri jedru.

Kaj je totalitarni princip zgolj neka državna forma? Kaj ne vključuje tudi nove ideološke orientacije vseh svojih ljudi, kaj ne postavlja pred nje novih vrednot in zahteva zanje pristane, ki ga kristjan ne more dati? Kaj zahteva pristane le na neko Žebotovo polovico svoje doktrine? Ali ni ravno ta princip tisti, ki hoče vsega človeka zase, na način, ki je nespravljiv s pojmom človekovega poslanstva? Kaj bi potem dejansko pomenil, tudi če bi bil, Žebotov »oslon«, zakaj se je treba o njem razpisovati? Tak resničen oslon bi vključeval spet (kot nekdanj) tešen odnos človeka in nadnarave, spet duhovno merilo in delo, ki ne izdaja duha. Toda pokret, ki ga Žebot s tako simpatijo rešuje, stopa prav na to mesto, ali kot pravi sholastik Maritain: »Totalitarni princip teži sam po sebi napraviti iz tega, kar je cesarjevo, realno religijo človeške skupnosti: vzgibati v zemeljske namene religiozne energije človeškega bitja.« — Da res, »kakšna logična zveza naj bo tu z njegovim oslonom? Bog sam vidi.« —

Odločujočim v premislek!

Socialni položaj našega delavstva, posebno pa še sezonskega brez dvoma ni bil nikoli zavidljiv. Sezonski delavci so pri najboljši zaposlitvi na zimo morali pritiskati na kljuko in prositi za podporo. Sicer bi se še težje, kakor tako, pretolkli preko zime.

Letos pa bo v marsikateri hiši naših sezonskih delavcev še slabše, kajti tudi tam, kjer so običajno doslej vsako leto prejeli kako podporo, teh ne bo več.

Nova uredba o brezposelnih podpora je naše sezonske delavce povsem izločila, in jim odvzela vsako pravico do prejemanja teh brezposelnih podpor.

Sezonski delavci za bodoče teh podpor ne bodo prejeli. Do teh bodo imeli pravico samo v času redne sezone, tedaj so pa itak po večini zaposleni. Seveda bodo prispevke morali plačevati, kljub temu.

Gotovo da je najbolj potreben podpora ravno sezonski delavec, kajti službi v času sezone niso taki, da bi mogel kaj prihraniti za čas brezposelnosti, ki navadno nastopi v zimskih mesecih in traja več mesecev. Zaslужki sezonskih delavcev največkrat ne zadostujejo za najnujnejše potrebe samskega delavca, kaj šele družinskega očeta s 3, 4 ali več otroki. Zaslужek preko leta je tedaj za sproti in čim prestane sezona je tu revščina in beda. Majhne kajžice in košček njive ali vrta je pač pre malo, da bi od tega mogel sezonski delavec preživljati družino čez zimo. Še hujši pa je položaj sezonskih delavcev, ki so v mestih, kajti tu so stanovanja draga in tudi drugače ti ljudje nimajo nobenih sredstev, da bi mogli živeti.

Jaz na primer sem samski sezonski delavec in sem letos začel z delom konec aprila. Delal sem nepretrgoma do meseca novembra. Moj zaslужek je bil odračunan praznike in deževne dni 600 din na mesec. V tem času sem za svoje potrebe porabil za hrano 100 din na teden, t. j. 400 din mesečno, za stanovanje sem plačal 90 din mesečno, za pranje perila 30 din, za ostale manjše potrebe, kakor striženje, pošto, organizacijo 30 din, to je skupaj 550 din mesečno. Od te plače sem tedaj »prihranil« 50 din mesečno, ali v vsej delovni sezoni 300 din. Račun pa še ni dokončan. V tem času sem raztrgal par čevljev, moral sem si nabaviti druge in sem dal zanje 120 din. 1 par delovnih hlač, za katere sem dal 70 din, 1 delovno srajco za 35 din in dva para nogavic za 10 din. Od teh »prihranjenih« 300 din sem tedaj moral potrošiti 235 din za najnujnejšo obleko in mi je tedaj ostalo za vso mrtvo sezono, to je najmanj pet mesecev, katere bom brez dela, znesek reci in piši 65 din.

Kje pa so še ostale potrebe, ki jih ima mlad delavec, ki živi v mestu? Kje

Katoličanu njegovih misli težko razumljiva logična zveza.

Kar zadeva njegovo veselje zaradi naše »neprijetne blamaže«, mu moramo povedati, da mora biti pripisana končno le njemu: Ali ni jasno, da razsizen ne more biti obsojen, dokler ga ni? Toda ali ni vsakemu, ki pozna okrožnico, smisel tistega stavka jasen: ničve je izgovarjati se na obsodbo razizma, ko je tisto, kar Žebot rešuje, bilo obsojeno že 29. junija 1931 z »Non abbiamo«, to najbolj zgoščeno obsodbo njegove ljube doktrine in njenega »oslonca. Prehitro je bilo to veselje in prepoceni izhod!

Vemo, da nam zameri našo »antifašistično gorečnost«, kot mi njemu njegovo zafašistično. Ne kratimo mu pa pravice, biti prvi strokovnjak za fašizem in »zagotavljamo« ga, da kljub temu, da je k sreči enkrat podpisan, pada blamaža njegovega pisanja tudi na »Stražo v viharju«. Naša anonimnost pa je grešna toliko ko njena. Naj le razkrije ona vse avtorje svojih napadov (zadnja številka) in produktov ljudi, ki so v nasprotju z nami gotovo »neuzaljni« in »neobčutljivi«, vse svoje »polemiste«, ideologe in »misteriozne strokovnjake«, »razne nepomirljive neznance«. Med zadnjimi je bil nedvomno in je še pogosto tudi Ciril Žebot in prav gotovo vselej tedaj, ko se pišejo stvari v tem smislu, da so fašizmi »modernej nacionalni pokreti, z zdravimi socialno gospodarskimi nazori, ki so v večjem ali manjšem skladu s socialnimi nauki katoliške Cerkve«. (Straža, španska številka.) Toda pri njih je kljub temu vseeno še — pravovernost.

Seja predsedstva krščanske strok. internacionale

V dneh 3. in 4. novembra tega leta se je vršila pod predsedstvom tovariša H. J. Zirnhelda iz Pariza širša seja »Mednarodne zveze krščanskih strok. organizacij v Lüttichu v Belgiji. Seje so se udeležili zastopniki strok. zvez iz Belgije, Francije, Luksemburga, Holandije, Švice in Ogrske, kakor tudi zastopniki vseh mednarodnih strokovnih zvez.

Generalni tajnik zveze tov. Serrarens je v svojem poročilu podal pregled stanja in razvoja strokovne zveze, kakor tudi zadnjih političnih dogodkov, ki so se izvršili v Evropi. Posebno važno je bilo poročilo glede razpusta strokovne organizacije v Sudeatih.

O vseh teh vprašanjih se je razvila daljša debata, nakar se je sestavila in soglasno sprejela resolucija, v kateri ugotavlja zveza, da stojimo pred novo nevarnostjo svetovnega požara. Trenutno je sicer ta stvar nekoliko urejena, vendar kljub temu še nismo izven nevarnosti. Zveza dalje apelira na velike države, predvsem Združene države ameriške, da z direktnim sodelovanjem pomagajo graditi mednarodni mir in s svojim sodelovanjem omogočijo, da se bo ta mir ohranil, da bodo narodi mogli mirno izvrševati svoje naloge.

Svojim zvezam pa priporoča, da naj z vsemi člani in prijatelji delajo na to, da se bodo v svetu uveljavili krščansko moralni principi in da bo tako možno graditi nov družabni red in mir med narodi.

Ob tej priliki sta tov. J. Menelet iz Pariza in A. Stapelkamp iz Utrechta podala referate o zakonjenju otroških doklad. Dalje je podal poročilo tov. A. K. Cool iz Brusla in G. Tessier iz Pariza o metodah strokovne propagande med delavstvom. V ilustracijo k zadnjemu referatu je tajništvo zveze oskrbelo lično razstavo plakatov in podobnega materiala, katerega so stavile zveze na razpolago mednarodni strokovni organizaciji.

Nazadnje je podal poročilo še tovariš H. Kuiper iz Utrechta in Pauwels iz Brusla glede zakonitega brezposelnega zavarovanja v Belgiji in Holandiji.

Knjištvo

Dr. Juraj Ščetinec: »Korporativizem i demokracija«. (Broš. 112 strani, cena 20 din.) — Dr. J. Ščetinec, profesor

Ekonomsko-komercialne visoke šole v Zagrebu je izdal pod tem naslovom knjigo, s katero končuje vrsto svojih razprav o korporativizmu in o izvršeni korporativni organizaciji v raznih državah. V svojih dosedanjih izdajah: »Socialna organizacija fašizma«, »Korporativna ureditev države glede na novo avstrijsko ustavo« in »Narodni socializem« je kritično prikazal korporativne sestave v avtoritarnih državah. V tej novi knjigi prikazuje pisatelj uresničanje korporativne organizacije v deželah z demokratskimi režimi: v Švici, Holandiji, Belgiji in Franciji, na zadnje pa natančno opisuje korporativni sestav na Portugalskem, ki teži od avtoritarnega k demokraciji. Nadalje razlaga pisatelj zamisli posameznih idejnih smeri in gibanj o stanovski organizaciji družbe, ki hočejo uresničanje korporativne organizacije v demokraciji, končno pa programe krščanske socialne smeri, socialistične sindikalistične in zamisli nekaterih političnih strank. Ob koncu razpravlja o osnovnih vprašanjih korporativizma, ki nastajajo v gospodarskem, socialnem in političnem življenju z uvajanjem korporativnega sestava. Ko je razložil vse doslej uresničene oblike korporativne organizacije v raznih demokracijah ter programe različnih socialnih smeri in gibanj, prihaja

PRILIKA za tiste, katerim kolo služi za vsakdanjo potrebo! Dürkopp, Victoria, Wanderer so trpežna in močna kolesa, katerim smo znižali cene tako, da smo omogočili vsakomur nabavo. Izplača se vam priti na **Jesenice v trgovino**

MARIJA KRAŠOVEC

nasproti kolodvora
Naše geslo je: Dobro in poceni!

Skupinam JSZ-e

Vse naše skupine so prejele te dni »Delavski koledarček« za leto 1939. Vse odbornike in zaupnike tovariško prosimo, da se potrudijo, da bo ves koledarček razprodan v nekaj tednih in da bo izkupljeni denar takoj poslali Jugosl. strok. zvezi. Ker smo z izdajo nekoliko zakesnili, je sedaj potrebno, da primete za delo vsi tisti, ki sestavljate naše gibanje. Vse člane pa prosimo, da koledarček takoj kupijo in s tem pokažejo, da so zavedni delavci. Skupine, ki se bodo najbolj potrudile, bomo objavili drugim v zgled.

Oglase za »Delavsko pravico« nam pošljite posebej za Miklavža, Božič in Novo leto. Izrabite to priliko in obiščite svoje trgovce, da vam dajo oglas za list, ki je delavski. Določite pri vsaki skupini vsaj enega, ki bo skrbel za stalne oglase v »Delavski pravici«.

Iz centrale

1. decembra 1938 bo zapustil službo tajnika JSZ pri naši mariborski ekspozituri g. Rozman Peter. Nadaljnje posle tajništva bo začasno vodil tajnik Pestotnik Janez, ki se že mesec dni nahaja na tem mestu. Tajništvo ekspoziture bo poslovalo nemoteno dalje. Zaradi tega naj se skupine in člani mariborskega okoliša obračajo tudi nadalje v vseh strokovnih zadevah na naše tajništvo.

Nabirajte oglase za »Pravico«!

Katoličani in politične stranke

»Dejanje« je prineslo spodnji sestavek, vzeti iz knjige D. Lalement: Principes catholiques d'action civique, ki mu dajeta polno vrednost dejstvu, da je po večini sestavljen iz navodil cerkvenih poglavarjev in da je celotno delo odobril zbor vseh francoskih kardinalov in nadškofov.

1. Ali je upravičeno, da obstajajo politične stranke?

»Ni nobenega dvoma, da na področju politike ne more biti poštenega tekovanja, če spoštujemo resnico in pravico, obenem pa se borimo, da v praksi uveljavimo bolj tista načela, ki jih osebno cenimo, kakor ona, ki pripravlajo skupno dobro.« (Leon XIII.) »Vsi državljani so dolžni, da delujejo v smislu splošnega blaga, toda kakor je v negotovih stvareh človeku težko biti nezmotljivemu, tako je naravno, da se pojavljajo razlike med tistimi, ki odkrito težijo proti skupnemu blagu.« (Kardinal Ratti, Pismo vernikom Lombardije.)

V vladavinah, kjer obstaja politično predstavništvo, kjer torej ustava sama vabi državljane, da v stalnih presledkih s svojim prizadevanjem uveljavijo svoje politične zamisli, postanejo stranke naravna ustanova življenja v državi. Jasno je, da to ni brez nevarnosti in da so za nepristransko ter modro iskanje skupnega blaga potrebne posebne kreposti. »Nauk Cerkve ne zavrača teh političnih ustanov — kakor tudi drugih ustanov ne, ki so v skladu s pravom in pametjo — pač pa je jasno, da je v njih bolj kakor kjer koli drugje mogoče razvijati nečedno igro klikarstva.« (Okrožnica Ubi arcano.)

2. Kako se stranke izražajo v klikarstvu?

»Te stranke bi se izrodile v klikarstvu, če bi izgubljale smisel za skupni blagor, tako da bi dajale prednost koristim posameznih ljudi ali posameznih razredov na škodo drugih, ali pa če bi pobijale krščanska načela, ki so za vso človeško družino najboljše poročstvo miru in napredka.« (Kardinal Ratti, Pismo vernikom Lombardije.)

In res, »v političnem območju je postalo skoraj zakon, da stranke ne iščejo skupnega blaga v vzajemnem in odkritem posnemovanju ter v različnosti svojih mnenj, ampak tako, da služijo svojim lastnim koristim na škodo drugih. In kaj vidimo potem? Da se množijo zarote, zasede in razbojništva proti državljanom in javnim uradnikom samim, terorizmi, grožnje in očitni upori.« (Ubi arcano.)

3. Ali naj katoliška Cerkve ostaja v strankarskem vrvežu ob strani?

»Cerkve daje različnim strankam nauk o pravici in enakopravnosti.« (Kardinal Ratti.)

»Po svojem pravu in po svoji dolžnosti pa odločno odbija, da bi sama postala pristranska in da bi služila političnemu spreminjanju.« (Leon XIII.)

»Cerkve in njeni predstavniki katere koli hierarhične stopnje ne morejo predstavljati politične stranke niti ustvarjati politike kake stranke, ki že po svoji naravi sami išče posamične koristi ali se skupnemu blagu približuje vedno le skozi prizmo posameznih stališč.« (Pij XI.)

4. Ali so duhovniki dolžni ostati docela izven strank?

Duhovniki »so služabniki vseh vernikov, še več, vseh občanov.« (Pij XI. mehiškim škofom.) »Ker mora duhovščina imeti pred očmi verske koristi celotnega prebivalstva, nikakor ni primerno, da bi se pridružila kateri koli stranki. V resnici je treba budno paziti, da dostojanstvo njene službe sredi strankarskih sporov ne trpi kake škode, in se ogibati temu, da se politični nasprotniki po žalostni nuji oddaljijo tudi od vere.« (Pij XI.)

»Če drži, da ima vsak duhovnik — če je v dušnem pastirstvu ali ni — kot državljani pravico do svojega lastnega političnega prepričanja, pod pogojem seveda, da je to prepričanje v skladu s pravo vestjo in z verskimi koristmi, tako da je na drugi strani ravno tako gotovo, da se mora zaradi svetega značaja, ki mu je podeljen, in zaradi svetle službe, ki mu je naložena, duhovnik odreči sleherni izpostavljenosti, ki bi mogla dušam odvzeti veri dolžno ljubezen in spoštovanje in ki bi njegovo osebo mogla zaplesti v vrtnice strasti in golih časnikih koristi.« (Pismo kardinala Laurentija laškim vernikom.)

»Izkustveno kajpak ni vedno mogoče z vso določnostjo potegniti meje takemu načelu. Zato v mnogovrstnosti posameznih primerov ne bo lahko ugotoviti, v katerih okoliščinah taka dejavnost obvezuje ali zgolj zasebnega državljan ali človeka, ki mu njegovo poslanstvo nadeva javen značaj. V teh dvomljivih primerih, kakor v vseh tistih, kjer škofova ali župnikova dejavnost lahko škodujeta verskim koristim, se bo jasnovidna gorečnost dobrega pastirja duš brez obotavljanja vzdržala dela v tej smeri.« (Pismo kardinala Gasparrija laškim škofom.)

5. Ali je primerno, da se vsi katoliki ene zemlje združijo v eno samo stranko?

Tega jim ni treba storiti. (Pij XI. mehiškim škofom.) Katolištvo nudi visoka in zelo dragocena spoznanja za ureditev gospodarskega in političnega življenja. Oblikuje zavesti in goji kreposti, ki so nujno potrebne tako javnemu kakor zasebnemu življenju. Obenem pa prepriča človeku v sebi plemenito nalogo, da si poišče načine njih uporabe in določne položaje med možnimi. In ravno v teh določenih položajih, kjer se razodevajo stvarne sodbe in strokovni prijemi, ne more nihče biti nezmotljiv. Čeprav mora katolištvo oživljati vse skupaj, pa se vendar ne more nihče imeti za zastopnika neke njegove izključne smeri. (Kardinal Ratti vernikom Lombardije; Pij XI.)

Tako imenovana »katoliška stranka« bi povzročala dvojno škodo, ker bi se na eni strani zdelo, da smatra za katoličane druge vrste tiste odkrite vernike, ki ne bi delili njenega političnega mišljenja, in ker bi na drugi strani v vseh negotovih ali celo pomanjkljivih zadevah stranke škodovala katolištvu v očeh vseh ostalih občanov.

6. Ali naj se mladina udinja političnim strankam?

Najprej opozorimo na to, da katoliške mladinske zveze ne morejo imeti značaj stranke ali biti del politične stranke. »Na noben način ni prikladno, če cerkvena hierarhija ustanavlja politične mladinske zveze ali če s svojim vodstvom usmerja mlade ljudi tako, da se med političnimi strankami, ki dajejo potrebna poročstva za primerom obrambo cerkvenih zadev in pravice, odločajo rajši za eno kakor za drugo.« (Pismo kardinala Pacellija praškemu škofu.)

Obenem je treba mlade ljudi opozoriti na to, da živijo v svoji dobi verskega, umstvenega, gospodarskega in družabnega oblikovanja, ki jim bo z zrelostjo značaja edino omogočilo koristno politično delovanje. Zato naj se posebej varujejo hrupnih in nasilnih oblik političnega dela, ki bi jih drugi radi takoj potegnili vanje, na škodo tega globokega oblikovanja.

Naj ne pozabljajo, da jim zveze katoliške akcije že nudijo visoko vredno vzgojo, ko jih pripravljajo na to, da bi nekoč »pravilno« reševali politična vprašanja.« (Pacelli.)

Če je primerno, da dobi mladina iz političnega področja poseben in globlji pouk, ki naj bi bil nekaj drugega od poglobljene pregleda katoliških načel, usmerjajočih politično življenje, potem je najbolje, da to storijo izven okvira Katoliške akcije ljudje, ki se odlikujejo po svoji poštenosti in po popolnem in trdnem izpovedovanju krščanskih resnic. (Pacelli.)

Ko mladi ljudje dosežejo starost, v kateri je možno razvijati politično dejavnost, »se lahko osebno kot državljani priključijo političnim strankam, ki dajejo zadostna poročstva za varstvo verskih koristi. Truditi pa se morajo, da vedno izpolnjujejo katoliške dolžnosti in da strankinih koristi ne predpostavljajo duhovnim koristim in svetim navodilom Boga in Cerkve; če bi tako delale, bi namreč nikakor ne pomnoževali resničnega blaga države.« (Pacelli.)

7. Kako ohraniti krščanskega duha v medsebojnih političnih nevesočnostih in neizogibnih strankarskih bojih?

a) Katoličani naj predvsem budno pazijo, da bodo ohranili čistost svoje vere in svoje katoliške misli, čut za prvenstvo nadnaravnih sredstev (molitev, zakramenti, dela usmiljenja), spoštovanje do pravice in resnice ter izkustveno prepričanje, da je izpolnjevanje dnevnih dolžnosti nezamenljive vrednosti za javni blagor.

Če pa je v določenih primerih pripadnost h kaki stranki smatrati v ve-

sti za sredstvo, potrebno za brambo ali službo skupnemu blagu, potem je treba budno paziti, da katoličani ostajajo neprestano pri tem poštenem namenu. Naj strankarska mišljenja nikdar ne zadobijo oblasti nad pravim katoliškim mišljenjem o javnem blagu, niti strankarske koristi nad višjimi vrednotami. Nad to stvarjo je treba bdeti celo takrat, kadar katoličani sledijo zgoraj navedenemu vodilu in se priključujejo strankam, ki po svojih programih in dejanskih smereh nudijo potrebna poročstva za varstvo božjih in človeških pravic.

Sleherni katoličan je dolžan sinovsko pokorščino Cerkvi, kadar ta izjavlja, da je členstvo v neki stranki v nasprotju s obveznostmi katoliške vesti. Kajti Cerkvi je naložena skrb za vero in nravi njenih sinov. Napačno je, če kdo trdi, da more služiti skupnemu blagu s sredstvom, o katerem cerkvena avtoriteta sodi, da je v nasprotju z vero, ki je najvišja prvina skupnega blaga.

b) V prerivanjih med posameznimi strankami, ki so se jim katoličani lahko svobodno priključili, je treba skrbno obvarovati bratsko ljubezen. Obžalovanja vredno je, »če je zaradi medsebojnega tekmovanja strank videti razdore, ki ločijo duhove v različne tabore in vnašajo nered celo v verske organizacije same. Zato se je treba ogibati mišljenju tistih, ki mešajo in tako rekoč zamenjujejo vero z eno ali drugo politično stranko, in to tako, da skoraj popolnoma opuščajo katoliško ime tistih, ki so pripadniki kake druge stranke. To se pravi razbijati bratsko slogo in odpirati vrata množstvu žalostnih nevesočnosti. (Leon XI., Cum multa.)

Zloba

Večkrat smo poudarjali in ponovno poudarjamo, da je največja in najbolj nevarna bolezen sedanje dobe nepoštenost in nemoralnost v mišljenju, zlasti pa v časopisju in političnem življenju. Geslo: **Namen posvečuje sredstva**, je postalo temelj temu nemoralnemu mišljenju.

Z žalostjo in z veliko skrbjo moramo ugotoviti, da je ta miselnost vdrila tudi v vrste, ki hočejo veljati v javnosti za krščanske. Tisti, katerih se to tiče, bodo dajali težek odgovor pred Bogom in narodom. Kajti razdejanje, katero s tem povzročajo in bodo še povzročili, je veliko. Eno ne najmanjših je, da postajajo množice nezaupljive do vere. Od nezaupanja do sovražstva je samo — korak.

Nasledke gesla »Namen posvečuje sredstva« čuti na sebi zlasti JSZ. Že več let sem samo obrekovanje — brez dokazov. Večkrat smo že poudarili: **Trudimo se, želimo in hočemo, da je naše delovanje popolnoma v skladu z našo vero in Cerkvijo, če bi nevedoma kaj napačnega napravili, prosimo, opozorite in bomo popravili.**

Obenem smo pa seveda poudarili, da hočemo biti v teh mejah svobodni in samostojni ter da nečemo biti nikoli obojeni brez zaslišanja in dokazov.

Dalje smo ponovno poudarili in dokazali, da je JSZ kot strokovna organizacija strogo nestransko in da ho-

Prav tako pa se nobena stranka ne more posluževati imena vere, da bi s tem dala zavetja svojim posebnim političnim mislim. »Toda kdor meša Cerkve v strankarske prepire in se hoče posluževati njene pomoči zaradi lažjega trumfa nad svojimi nasprotniki, brezobzirno izrablja vero.« (Leon XIII.)

c) Nič bolj ne nasprotuje krščanski zapovedi, zapovedi ljubezni, kakor duh nasilnosti. »Rotimo vse razumne in poštene ljudi, da iz svojih gospodarskih in političnih preprirov izločijo slehernega duha nasilnosti in zatiranja. Izkustvo nas uči, da sila rodi silo in da ti spori zmanjšujejo ugled zakona in avtoritete, varuhov reda, obenem pa pripravljajo vojno med očeti in sinovi iste zemlje.« (Kardinal Ratti vernikom Lombardije.) Kristjani naj se varujejo pred tistimi, ki je njihov namen »v duhovih porajati in hraniti politične strasti.« (Pij X. v pismu Poloniae populum.)

Ce hoče sila biti krščanska krepost, mora biti obenem tudi potrpežljiva in polna miline. To je evangelijska resnica, ki je treba v političnih bojih nanjo z največjo nujno spominjati. »Kdor napake trdo očituje in ostro graja zablude, povzroča često več škode kakor koristi.« (Pij X. v okrožnici Supremi.) Če nam razsodnost pomaga, da smo »budni v vseh zadevah in da previdno pazimo na bistroumne nasprotnikove zvijače«, potem se s pomočjo pravičnosti in ljubezni lahko varujemo pred tem, da bi nepremišljeno sumili zlo in dopuščali obrekovanje in zaničevanje oseb. (Pij X. okrožnica Pastoralis in Supremi.) »Če namreč ljubite tiste, ki vas ljubijo — govori Kristus — in če pozdravljate le svoje brate, ali ne delajo tega tudi pogani?« (Mt 5, 46-48.)

Kupujte pri tistih, ki oglašujejo v našem listu!

Na delo za naš tisk!

Krog čitateljev in naročnikov »Del. pravice« se vedno bolj širi in veča. Dokaz, da je list zajel delavska srca.

Vendar za nas to ne more biti dovolj. Veliko je še delavcev, ki nimajo prilike dobiti v roke »Delavsko pravico«. Posredujemo jim jo!

Vsak v svoji okolici na delo. Vsak dosedanji član in naročnik naj pridobi samo enega pa bomo naklado podvojili.

Pa še to: tisk je sila, ki odpira tudi najbolj trdo zaklenjena vrata. Je moč, katera odloča o usodi celih narodov.

Ali tedaj razumemo, kaj nam je storiti? Samo vsak enega novega naročnika!

Borba in uspeh JSZ-e za delavce pri regulaciji Mure

Na obmejni Muri vrši že več let gradbeno ministrstvo regulacijska dela. Prejšnja leta je vodila delo tehnična terenska sekcija v Gor. Radgoni. Lani je delo prevzela tvrda Tomazič iz Ljubljane ter plačevala delavce večinoma po 2.50 par na uro. Delavci so se sicer že lani organizirali, toda ker je bilo delo prevzeto na temelju minimalne plače 2.50 din, se lani ni dalo dosti doseči. JSZ je samo poskrbela, da se lahko letos plače povisajo.

Ker terenska sekcija zastopa stališče, da s krediti, ki jih vsako leto določi ministrstvo, izvrši čim več in da je minimalna plača 2.50 din dovolj velika, se je JSZ proti temu, da bi se dela oddala zasebnemu podjetju, zavarovala s tem, da je dosegla pri sklepanju stavbinske kolektivne pogodbe tudi za ljutomerski okraj za tovrstna dela, ki jih vršijo gradbeno podjetja, najnižjo plačo 3.25 din.

Sedaj je z deli zopet začela oblast

sama, ki ni vezana niti na minimalne plače, kaj šele na kolektivno pogodbo. Toda ker je JSZ tozadevno storila že prej vse potrebno pri terenski sekciji v Gor. Radgoni in tudi posredovala na bankski upravi, je terenska sekcija končno le določila urno mezdo 3 din. JSZ je sprejela te plače kot prenizke in poslala bankski upravi spomenico, da se plače zvišajo do 3.50 in 4 din. Dne 18. novembra je tozadevno osebno posredoval tajnik Grošelj na tehničnem oddelku banske uprave. Uspelo mu je, da se je plača zvišala še za 25 par. Ker pa kredite za delo določa ministrstvo, nima banska uprava tukaj prosti rok pri določanju višine plač, bo JSZ poslala ministrstvu v Belgrad spomenico z zahtevo, da se te plače spravijo na višino, ki gre tem delom.

Kresnice. V nedeljo 27. t. m. se bo vršil ob 8 uri dop. v gasil. domu v Kresnicah izredni občni zbor naše strokovne skupine. Odbor.

Do naših krajev

Celje

V sredo 30. novembra ob pol 8 zvečer imamo predavanje. Pridite točno in vsi!

Z novo upravo borze dela v Ljubljani smo tudi v Celju dobili nove ljudi. Kakor smo brali v »Slovenec«, so do slej imeli taka mesta samo salon proletarski voditelji, ki so gospodarili po mili volji. »Slovenec« še pravi, da so tam bili nameščeni ljudje enega kova in ker je tem že zdavnaj potekel čas in še zaradi — salon proletarstva — so bili imenovani kar drugi. V zame-nju smo dobili izrazite kruhoborce, proletarce, ki se že dolga leta trudijo... ki niso iz nobenega »kova«... Gospod Lenardon Zvonko, ki je bil imenovan, bo gotovo nejevoljen, da ga »Slovenec« prištevaja k pravim proletarcem, dvakrat nerodno, ker bo moral biti obenem tudi namestnik, ki je ob imenovanju nastopil vojaško službo v Sarajevu. Pa kaj to! Časi so taki, da bo morda kdaj vodil zdravniško zbornico čevljar, župansko zvezo pa kak občinski revež.

Jesenice

Pretekli teden je naša skupina pozvala vse delavske strokovne organizacije in starešinstvo delavskih zaupnikov na skupen razgovor zaradi zavzetja enotnega stališča k redukcijam pri KID. Vabilu se je odzvalo starešinstvo delavskih zaupnikov, NSZ in SMRJ. Ni se pa udeležila tega razgovora ZZZ, pač pa nam je predhodno poslala dopis, s katerim odklanja vsako skupno delo pri tako važnem vprašanju. Iz tega izhaja, da njej ni za skupno delo in tudi ne za zaščito celotnega delavstva, pač pa gre njej samo za neke ljudi. In to naj bo delavska organizacija!

V nedeljo 13. t. m. smo imeli lepo uspel članski sestanek, ki je obravnaval tekoče zadeve delavstva pri KID. Ker smo že pred kratkim obširneje razlagali te stvari v našem časopisu, ne bomo ponavljali. Omenili bi samo, da se je na sestanku sklenilo, da se skupno z vsemi organizacijami in starešinstvom delavskih zaupnikov predloži vloga na KID, naj se v podjetju ne dela ob nedeljah in praznikih, ker bi s tem imelo nekaj ljudi več dela in zaslužka. Dalje je vredno omeniti, da se je izkazalo, da ne drži hvalisanje nekaterih, ki so se hvalili, da so se na njihove intervencije preprečile nadaljnje redukcije. Kajti podjetje je izjavilo, da kar jih je mislilo reducirati, toliko jih tudi je, odslej pa jih ne bo več. To pa po lastni volji in potrebi, ne pa zaradi kakih intervencij, bodisi političnih bodisi strokovnih. Tako se vidi, da hočejo neki ljudje še redukcije delavstva izrabiti za volivni gulaž. In to vse kljub temu, da je podjetje apeliralo na zastopnike delavstva, naj podjetja ne vlačijo v volitve in politiko.

Dne 11. novembra je umrl v bolnišnici v Kandiji tovarniški delavec Ivan Cegnar. Bil je naš mnogoletni redni član, zadnji čas pa je bil premočen od »pravovernih« katoliških delavcev. Bodi mu lahka zemlja, prizadeti družini pa naše iskreno sožalje!

Razglas. Po sklepu kraj. upravnega odbora brat. skladnice se je zdravniška služba za družinske člane nekoliko preuredila, in sicer v tem smislu, da bo: 1. meja med področjema gg. dr. Čeha in dr. Keržana na severnem bregu Save ustanovljena s črto, ki gre skozi poslopje skladnične bolnice, tako da bo spadal v bodoče v področje g. dr. Keržana poleg jeseniškega tudi tisti del javorjskega naselja, ki leži severozahodno od bolnice, dočim pa ostane tisti del naselja, ki leži južnovzhodno od bolnice, še naprej v okolišju g. dr. Čeha; 2. da velja ta nova razdelitev okolišev na oba zdravnikova samo za obiske na domu, temveč tudi za ordinacije v bolnici, kadar prihajajo družinski člani v bolnico na pregled, tako da bodo v bodoče družinski člani iz področja g. dr. Čeha imeli svoje ordinacije v bolnici od 9. do 10. ure, družinski člani iz področja g. dr. Keržana pa od 14. do 16. ure; izjeme so dopustne res le v nujnih primerih. Nadalje se odreja, da se morajo družinski člani, ki bivajo v blejskem in radovljiškem zdravniškem okolišju, v slučaju potrebe obračati zaradi zdrav. pomoči na tistega skladničnega zdravnika, ki je določen za dotični okoliš; skladnični zdravnik na Bledu je g. dr. Jože de Gleria, v Radovljici pa g. dr. Jakob Debevec. Pozivamo vse zavarovane člane in njihove družinske člane, da se v interesu dobrega reda v naši zdravniški službi vedno točno ravna po zgoraj navedenih odredbah.

Domžale

Poročili sta se naši tovarišici: Mici Erklavc z g. Feliksom Kovačičem in Angela Subelj z g. Hermanom Kleinschneiderjem. Skupina obl. delavstva jima želi veliko sreče.

Ormož

Vse člane in članice naše skupine opozarjamo na proslavo 20letnice Jugoslavije, ki se bo vršila v četrtek 1. decembra po slavnostni sveti maši v Kletarski dvorani. Prosimo, da se vsi člani proslave gotovo udeležijo. Vstopnine ni.

Brdo

Dne 28. novembra se bo vršil sestanek skupine opekarskega delavstva na Brdu ob 14 popoldne v gostilniških prostorih Jakoba Zadnikarja na Brdu. Sestanka naj se udeležijo vsi člani in članice. — Plast gline ni zasula delavca Združenih opekarn na Brdu Jurca Stefana, kakor je poročal pisec v »Slovenec« dne 20. novembra, temveč je delavec padel s kolesa in si poškodoval nogo v kolenu, ko se je peljal v službo. Omenimo naj še, da bi pri našem podjetju glina ne mogla zasuti, ker je podjetje ne pusti izpodkopavati.

Zalog

V nedeljo 27. novembra 1938 nas bo obiskala skupina KDM iz Sostra ter nam bo v salonu g. Cirila Požara v Zalogu uprizorila zelo duhovito komedijo znanega srbskega dramatika, satirika Branislava Nušića »Dr.«. To je komedija v treh dejanjih. Ker je dramatično tovariška skupina iz Sostra precej na višku ter so člani in članice že zelo znani kot dobri igralci, zaradi tega bo vsakemu obiskovalcu v nedeljo nudena res dobra zabava ter velik užitek. Sploh je navedena skupina zelo agilna ter je s svojim vztrajnim in pridnim delom pokazala že več lepih uspehov. Tako smo zadnje čase slišali, kako je ta skupina že poleg vzgojnega ter drugega dela začela zelo pridno gojiti tudi glasbo ter se ji je posrečilo spraviti skupaj lep salonski orkester, katerega bomo najbrž, po izjavi nekaterih članov navedene skupine, mogli poslušati spomladi enkrat tudi v Zalogu na javnem koncertu. Ta skupina res kaže smisel in čut za organizatorično, vzgojno in kulturno delo med delavsko mladino. Zaradi tega je dolžnost vsakega, da to delo podpre z obiskom navedene predstave.

Kamnik

V nedeljo 6. novembra se je poročila članica naše skupine tovarišica Mali Marija z g. Golobom Valentinom. Želimo jima mnogo sreče in božjega blagoslova.

Mengeš

V našem kraju je več slavnostnih podjetij, pri katerih morajo delavke oz. šivalke delati v času sezije po 16 ur na dan ob skromni hrani in še slabšem zaslužku. Za zgled omenjamo samo slavnostno in klobučarsko drugo, ki zaposluje okrog 25 delavcev, ki so tudi vsi člani zadruga. Vodstvo zadruga imajo v rokah ugledni katoliški ljudje. Radi se potrkajo ob posebnih prilikah na prsa, češ, da so tudi oni delavci. Kako pa ti ljudje ravnaajo z delavstvom? Zakona o najmanjših plačah sploh ne poznajo. Če

se dela 8 ur na dan, zaslužijo najboljše šivalke 80, največ pa 100 din na teden, starejše in mlajše pa nekaj nad 50 din. Delo je akordno. V seziji pa delajo po 16 ur na dan. Doslej še nobena oblast ni pogledala v podjetje, kako je z izvajanjem socialne zakonodaje. Najhuje je pa to, da mora pustiti delavstvo vsako drugo plačo v podjetju do konca sezije. Tudi postopanje z delavstvom ni zgledno. Večkrat pride do surovega zmerjanja. In to podjetje se je počastilo ob svoji 30 letnici s časopisno izjavo, da si delavstvo samo določa plače. — Take reči so seveda mogoče samo tam, kjer delavstvo ni organizirano. Čas je že, da bi tudi delavstvo v Mengšu spoznalo, da si bo pomagalo le s svobodno delavsko organizacijo.

Škofja Loka

Lesno delavstvo. V nedeljo, dne 27. novembra 1938 ob 9. uri popoldne se vrši v prostorih gostilne »Plevna« sestanek lesnega delavstva. Ta sestanek je z ozirom na razvoj in delo naše strokovne skupine lesnega delavstva nujno važen za vse lesno delavstvo, zato pričakujemo, da se bodo sestanka udeležili vsi lesni delavci, zlasti pa člani naše skupine. Na sestanku bo poročal centralni tajnik Lombardo.

Ljubno

Znova opozarjamo vse člane skupine Ljubno, da so strogo obvezni udeležiti se sestanka, ki bo v nedeljo 27. nov. ob 2 popoldne v gostilni Mecenovič v Radmirju. Pridite točno!

Tečaj in občni zbor KDM

V sklopu akcij, ki jih je sklenila izvesti v svojem delu za to leto »Krišćanska delavska mladina«, je bil tudi dvodnevni tečaj, ki je obdelal delavčev položaj iz najbolj aktualnih in važnih stališč. Ker centrala KDM ne razpolaga s primernimi materialnimi sredstvi, se je odločila prirediti tečaj dve nedelji zapored in sklenila z občnim zborom centrale zaključiti 20. t. m. svoj tečaj, ki se je vršil 13. in 20. t. m. v Delavski zbornici v Ljubljani.

Prvi dan tečaja je bil posvečen specialno vprašanju mladega delavca in delavke. Zato je bil tečaj ločen za delavce in delavke. Pri fantih so obdelali zapored najvažnejša poglavja: Jožko Rozman, ki je govoril o delu in njegovem pomenu v družbi, tov. Andrej Arih iz Maribora, ki je prikazal prvo pot mladega delavca v tovarno in njegove prve vtiske pri delu, tov. Stefan Pavšič iz Sostrega pa je najprej na široko obdelal pravno vzgojne vplive tovarne in okolice na mladega delavca in nato razmerje mladega delavca kristjana do delavcev drugih svetovnih nazorov. Vse podrobnosti so bile razjasnjene v zelo bogati debati in razgovorih, ki so obenem dopolnjevali izvajanja govornikov. Dekleta so medtem obdelala dopolne vprašanje dekleta v svetu in družbi na splošno, o čemer je referirala tov. Majda Klunova iz Ljubljane, popoldne je pa tov. Anica Subljeva podala sliko položaja mlade delavke v tovarni in pri delu. Prvi dan se je tečaja udeležilo 35 udeležencev iz vseh krajev, kjer delujejo skupine KDM, pa tudi nekaj prijate-

ljev iz tistih krajev, kjer skupine KDM še nimajo, je prisostvovalo razgovorov.

Drugi dan tečaja je bil splošen in skupen za vse tečajnike. Tovariš centralni tajnik je poročal o delovnem programu za leto 1938-39 in o poslovanju skupin, za zaključek je pa prikazal tečajnikom, ki jih je bilo nad 45, sodobnega mladega kristjana v javnem in zasebnem življenju velečastiti g. p. dr. Angelik Tominec, OFM. Tudi ta dan je živahna debata, predvsem po prvem referatu, dopolnjevala izvajanja predavateljev.

Prvi dan tečaja so se pred pričetkom tečaja poklonili tečajniki s centralnim odborom na grobu vodnika dr. Janeza Ev. Kreka, kjer je izpregovoril tovariš Pavle Bartelj z Jesenic, in na grobu nadškofa dr. A. B. Jegliča, kjer je izpregovoril o mladosti tov. centralni tajnik. Drugi dan tečaja so se pred začetkom udeležili tečajniki svete maše pri oo. frančiškanih in pristopili vsi k obhajalni mizi.

Drugi dan popoldne se je vršil redni občni zbor centrale KDM, na katerem je o svojem delu izčrpno poročal stari odbor. Občni zbor je izvolil tudi novo centralno upravo, v katero so bili izvoljeni tovariši: Rozman Jožko, Pavšič Stefan, Jančar Stanko, Kralj Franc, Cuk Danilo; v dekliski centralni pododbor pa tovarišice: Subelj Anica, Stumberger Marica, Bezjak Marija, Peternel Marica in Klunova Majda. Občnemu zboru je prisostvoval kot zastopnik vodstva JSZ tovariš Toman. Prop. ref.

Razno

»Plodovi najsladji«. Pod tem naslovom je izšla v Zagrebu zanimiva knjižica, ki jo je izdala Seljačka Sloga oz. Rudolf Herceg. Knjižica je zanimiva zaradi tega, ker prinaša spise bivših nepismenih preprostih kmečkih ljudi iz raznih krajev Hrvaške, ki so se pa po prizadevanju Seljačke Sloge naučili pisati in brati. Knjižica je dokaz, da je bila kulturna akcija Seljačke Sloge uspešna in za hrvaški narod neizmerno koristna.

»Problemi slovenske vasi«. V naročilnicah, katere so krajevne skupine prejele za knjigo »Problemi slovenske vasi«, katero bo izdal Socialno-ekonomski institut v Ljubljani, je med drugim tudi napisano, da dobe knjigo strokovne organizacije po znižani ceni le, če je naročijo nad 20 izvodov. Ker je verjetno, da posebne manjše skupine toliko izvodov ne bodo mogle naročiti, prosimo, da te skupine pošljejo naročilnice centrali, ki bo potem vse potrebno uredila, da bo tudi tem mogoče dobiti knjigo po znižani ceni.

»Zdravniško vprašanje na OUZD«. ki smo ga načeli v zadnji številki, je zbudilo živahne odmeve. OUZD nam je takoj poslal brošuro dr. J. Bohinjca »Okoli kritike in popularnosti delavskega zavarovanja«, hoteč nam reči, naj jo prej preučimo, preden se kaj napišemo o OUZD. Brošuro smo zaradi tega res še enkrat preučili. Obravnava več in manj znane zagovore bolniškega zavarovanja, na koncu pa zvrča vso krivdo za neugodno mnenje o njem »neodgovornim elementom«, katerim naj po njegovem mnenju oblast korenito stopi na prste in jim zaveže jezike. Smatramo, da je tako enostavno vračanje krivde na »neodgovorne elemente« kaj poceni, toda brez vrednosti. Delavstvo ima mnogo razlogov, da pri njem bolniško zavarovanje ni preveč priljubljeno. Eden glavnih je ta, ker delavstvo pri

vodstvu OUZD nima besede in doslej še ni imelo priložnosti, da bi vanj poslalo svoje izvoljene predstavnike. Drugi razlog je, kot smo že zadnjič omenili, včasih čudno postopanje zdravnikov z zavarovanci, tako da se skoraj vsak, kdor je imel posla na OUZD-u, spominja na to ali ono neprijetnost, ki jo je doživel. Prav zaradi tega smo pozvali bralce »Pravice«, da o teh svojih vtisih pišejo, da tako začnemo javno obravnavati pomanjkljivosti in napake zdravljenja na OUZD-u. To je treba storiti tudi zaradi tega, da zavrtnemo sodbo ravnatelja OUZD dr. J. Bohinjca o »hujskajočih kritikah«, ki da bi morale biti kaznive po najstrožjih zakonih.

«Volan»

Ustanovitev društva v Celju

V nedeljo 27. novembra ob pol 9 popoldne se bo vršil v Celju v gostilni »Branibor« informativni sestanek o ciljih in nalogah šoferskega društva. Na tem sestanku se bo tudi izvolil pripravljalni odbor, ki bo imel nalogo, urediti vse potrebno za ustanovitev društva v Celju.

Ker je zanimanje in tudi potreba med poklicnimi celjskimi šoferji velika, je življenjski obstoj šoferskega društva v Celju zagotovljen. — Vabimo že organizirane tovariše iz Celja in okolice, da se sestanka udeležijo in povabijo s seboj še druge neorganizirane šoferje.

Ni lepšega darila za god ali poroko tovariša ali tovarišice, kot lepa knjiga. Pišite takoj »Delavski založbi« v Ljubljani, da vam pošlje prospekt in cenik knjig, ki jih ima še v zalogi. — Celu zbirko lahko dobite tudi na obroke.

Delavska PRAVICA
GLASILO KRŠĆANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročila na upravo, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi po ceniku. — Telefon št. 4948. — Številka čekovnega računa 14.900. Posamezna številka stane 1 din. — Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrto leta 10 din, za pol leta 20 din, za celo leto 40 din. Naročnina za tuje države na mesec 7 din, na leto pa 70 din.

Odgovorni urednik Peter Lombardo, Ljubljana. Izdaja za konzorij »Delavske pravice« Srednje županije, Ljubljana. — Tiskalna Zadruga tiskarna, Ljubljana, Tyrševa cesta št. 17 (Maks Blejce).